

Posiedzenie Standing Committee CCBE w Brukseli - 1 kwietnia 2022

1 kwietnia w Brukseli odbyło się stacjonarne posiedzenie Komitetu Sterującego CCBE. Polska delegacja obecna była w składzie: adw. Bartosz Grohman - przewodniczący delegacji, oraz mec. Maria Ślázak i mec. Przemysław Kamil Rosiak.

Podczas rozmów poprzedzających posiedzenie, w dzień poprzedni adw. Bartosz Grohman postulował na ręce Prezesa CCBE udzielenie szerokiego gestu wsparcia dla Ukrainy. Zasugerował, aby delegacje uczciły minutą ciszy ofiary cywilne na Ukrainie.

Otworzył je Prezes CCBE James McGill, który przedstawił rozbudowaną agendę spotkania. Po odsłuchaniu hymnu UE Prezes CCBE ogłosił uczczenie ofiar wojny w Ukrainie minutą ciszy.

Zaraz po otwarciu posiedzenia przedstawiano uwagi wstępne. Delegacja francuska kładła nacisk na przestrzeganie praworządności. Dopytywano, czy potrzebne są dodatkowe działania, aby zabezpieczać europejskich prawników w ich pracy. James MacGuill opisał swoje spotkania z Komisją wenecką i zasygnalizował poruszenie w trakcie dalszej części posiedzenia wątków związanych z Ukrainą.

Przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia w lutym. Claudia Seibel przedstawiła kwestie finansowe. Potwierdziła, że składka członkowska pozostanie na tym samym poziomie. Włoska delegacja dopytywała, czy możliwe będzie wykorzystanie rezerw CCBE na bieżącą działalność, aby zredukować opłaty członkowskie.

Obrady merytoryczne rozpoczęło wystąpienie gościa specjalnego CCBE - Didiera Reynersa - Komisarza Sprawiedliwości UE. Powiedział, że agresja na Ukrainę dużo zmieniła. Mówił o konieczności koordynacji sankcji przeciwko Rosji i zasugerował, że być może Komisja Europejska zwróci się do wszystkich przedstawicieli zawodów prawniczych (ale nie tylko), aby wspierać KE w nakładaniu i egzekwowaniu sankcji. Komisarz Reyners podkreślał wagę ochrony niezależności adwokatów. Przypominał, że każdy obywatel ma prawo dostępu do adwokata, obrony i reprezentacji swoich interesów. Nadmieniał, że nadal jest dużo do zrobienia w tej materii.

Wspomniął wprost Polskę i przytoczył ideę art. 47 Traktatu UE. Stwierdził, że niektóre państwa członkowskie podejmują reformy, które mogą wpływać na mechanizmy praworządnościowe. Przypomniął, że od 2020 jest publikowany raport na temat stanu praworządności w UE „Rule of law”. Prawnicy muszą być wolni w swoich działaniach, a krajowe organizacje samorządowe pełnią fundamentalną rolę w sprawowaniu ich ochrony. Niektóre państwa przygotowują reformy w sprawowaniu ochrony praworządności, ale są też sytuacje gdzie prawnicy mierzą się z trudnościami w swoim działaniu. Pomoc prawna i jej finansowanie oraz utrzymanie tajemnicy zawodowej – to dwa główne wyzwania. EU gwarantuje poufność kontaktów z prawnikiem, chociaż są przypadki naruszeń tej poufności. Każdy wyjątek od tej zasady musi być zgodny z zasadami praworządności. Dwa pierwsze raporty „Rule of law” zawierały bardzo konkretne refleksje/wnioski. Skonkludował, że po pierwsze wojna na Ukrainie to potwierdzenie, że musimy dbać o praworządność, a po drugie – to właśnie Rosja potwierdziła, że nie szanuje praworządności i to w efekcie skończyło się konfliktem. Jeśli mamy być wiarygodni, musimy sami dbać o praworządność. Dotyczy to nie tylko państw członkowskich, ale też stowarzyszonych i kandydatów ale wszystkich partnerów EU. Musimy zadbać o rozliczenie odpowiedzialnych za zbrodnie przeciwko ludności. Mówił o konieczności zbierania i zabezpieczania dowodów, aby zacząć śledztwa. Wymienił w tym kontekście Polskę jako dobry przykład działania. 11 marca br. zaczął działać specjalny task force ukierunkowany na realizację sankcji poprzez zajmowanie majątków m.in. oligarchów. Komisarz przyznał, że zamrożenie środków nie jest trudne, ale kłopoty pojawiają się dalej, w kwestii konfiskaty, tak aby wykorzystać te majątki do odbudowy Ukrainy. Trzeba w takich sytuacjach przeprowadzić procedury administracyjne a nierzadko karne, które przesądziłyby kwestie współudziału w zbrodniach czy ich współfinansowaniu. Po wystąpieniu Komisarz Didier Reynards pozostał na sali obrad, aby wysłuchać wystąpień gości z Ukrainy.

Prezes MacGuill powitał na spotkaniu adw. Valentina Gvozdiya – wice szefa ukraińskiej Naczelnej Rady Adwokackiej (UNBA). Valentin w swoim wystąpieniu podziękował za inicjatywę zbierania dowodów popełnianych zbrodni. Podkreślił, że Ukraińska NRA współpracuje z IBA i CCBE. Została nawet opracowana aplikacja „e-

qitness”, która wspomaga zbieranie dowodów zbrodni wojennych. Ważnym jest, aby takie dowody zbierać w jednym miejscu i należy je zabezpieczać. Zaoferował pełne wsparcie dla tych inicjatyw i za nie podziękował. Prosił, aby te same sankcje wdrażać przeciwko Białorusi, gdyż ta wspiera działania wojenne Putina, a z jej terytorium wystrzeliwane są rakiety, które zabijają Ukraińskich cywilów. Ukraińcy proszą, aby też wspierać Ukrainę w kwestii monitorowania traktowania jeńców wojennych. Ukraina przestrzega wszystkich konwencji i nie chce aby potem jej zarzucano łamanie konwencji wobec jeńców rosyjskich.

Didier Reynders podziękował za te uwagi i wspomniał też o problemach tzw. złotej wizy. Zwrócił uwagę, że niektóre państwa UE chętnie przyznawały paszporty oligarchom, co teraz utrudnia realizację sankcji wobec poszczególnych oligarchów.

Delegacja litewska pytała Komisarza, co z kwestią legislacji na temat surveillance? Proces trwa już ponad dwa lata, Litewska Rada Adwokacka wysyłała listy do Komisarza Reyndersa z prośbą o podjęcie działań wobec władz litewskich, ale to za długa trwa. Didier Reynders stwierdził, że ta kwestia będzie poruszona w 3-ciej edycji raportu Rule of Law w lipcu 2022. Odpowiadając na drugie pytania Litwinów, Komisarz stwierdził, że KE wobec prawników oczekuje raczej pasywnej roli we wdrażaniu sankcji, gdyż jest to rola rządów i odpowiedniej legislacji.

Następnie połączono się z szefową Ukraińskiej Rady Adwokackiej. Była zaszczycona obecnością na posiedzeniu CCBE. Uwaga całego świata jest skupiona na Ukrainie, a tymczasem każdego dnia giną tam ludzie – dzieci i cywile. Adwokaci mają już też swoje ofiary. Odnotowano 3 poległych adwokatów. Pomimo odgłosów wybuchów UNBA przyjęła wiele uchwał i stanowisk, m.in. jak zawieszać praktykę w świetle działań wojennych, jak prowadzić zawieszone sprawy czy np., jak współpracować z sądami w szczególnych warunkach wojennych. Opisała, jak kierowane są apele do adwokatów, aby podtrzymywali zaufanie do organów państwa. Ukraińcy zrobili centrum informacyjne dla adwokatów. Są tam informacje o zagrożeniach i wskazane kanały informacji. Konstytucja nakazuje ukraińskim adwokatom ochronę praw obywatelskich, nawet podczas stanu wojennego. Dokumentują działania i zbrodnie, na papierze i elektronicznie. Teraz

skupiają się na pomocy adwokatom i obywatelom. Przekazali już zebrane w środowisku 5 mln hrywien na potrzeby armii ukraińskiej. Skupiają się teraz na szybkiej i niesformalizowanej pomocy rodzinom ofiar. Już przekazali 90.000 Euro rodzinom.

James MacGiull przedstawił sytuację w Ukrainie i omówił dotychczasowe działania i inicjatywy CCBE.

Sytuację na temat migracji przedstawiła Noemi Alarcon Velasco. CCBE zapewnia wsparcie dla licznych organizacji w szczególności po 24 lutego 2022. Temat Ukrainy zdominował wszelkie aktywności Komitetu ds. Migracji CCBE. Utworzony został help desk związany z Ukrainą. Jest w kilku językach i zapewnia informacje azylowe i migracyjne. Są też umieszczone informacje na temat gromadzenia dowodów zbrodni wojennych.

Sprawy PECO zreferował Roman Zavrsek z delegacji słoweńskiej.

Delegacja rumuńska opisała swoje działania w zapewnieniu darmowej pomocy prawnej uchodźcom z Ukrainy.

W dyskusję aktywnie włączyła się polska delegacja:

Mec. P. Kamil Rosiak opisał działania w zakresie zbierania dowodów zbrodni wojennych. Opisał zaobserwowane praktyki, gdzie zespoły prokuratorów (wiedzione szlachetnymi zamiarami) przepytują jednak uchodźców zaraz po ich dotarciu z dworca kolejowego do hotelu lub innego miejsca tymczasowego pobytu, co w żadnym razie nie sprzyja skrupulatnej i owocnej pracy, a nawet zniechęca zmęczonych drogą i przeżyciami uchodźców do udzielania szczegółowych odpowiedzi.

Mec. Maria Ślęzak opisała utworzone przez KIRP call center z poradami dla prawników. Zaapelowała też do CCBE o zainicjowanie stworzenia europejskiej bazy wolnych mieszkań należących do prawników, które można by udostępnić uchodźcom z Ukrainy. Sama wspominała jak udostępniała swoje mieszkanie ukraińskiej rodzinie. Stwierdziła, że skoro jako obywatele mamy wolne mieszkania to również w ten sposób pomagamy uchodźcom poprzez ich udostępnianie.

Adw. Bartosz Grohman uzupełnił wypowiedzi polskiej delegacji. W krótkim wystąpieniu opisał udzielaną w Polsce pomoc humanitarną – nie tylko prawną. Opisał sytuację w ośrodkach relokacji uchodźców i panujące tam warunki – pomimo widocznych starań niezliczonych wolontariuszy i zaangażowania władz lokalnych w stworzenie jak najlepszych warunków. Omówił, jak ważne jest wsparcie mieszkaniowe, gdyż sytuacja w schroniskach nierzadko pozbawia uchodźców podstawowych potrzeb prywatności, bezpieczeństwa i spokoju. Przyłączył się do apelu mec. Ślęzak o utworzenie banku adresów wolnych mieszkań w całej Europie i otwarcie europejskich serc. Opisał też dwie uchwały NRA z 12 marca br. z apelem do Naczelnych Rad Adwokackich Rosji i Białorusi zawierających apele o podejmowanie wystąpień do rządów o zatrzymanie inwazji i operacji zbrojnych w Ukrainie. Oba wystąpienia pozostały jednak bez odpowiedzi.

James MacGuill podziękował polskiej delegacji za przedstawienie sytuacji i zaangażowanie w pomoc Ukrainie.

Kolejnym punktem w agendzie była dyskusja nad zmianami w statutach CCBE. Dyskusja moderowana przez Anne Brigitte Gammeljord miała charakter techniczny. Delegacja włoska zabierając głos w dyskusji zgłaszała drobne uwagi do statutu.

W związku z wydaleniem Federacji Rosyjskiej z Rady Europy padały propozycje, aby automatycznie wykluczyć Adwokaturę Rosyjską ze struktur stowarzyszeniowych CCBE. Delegacja litewska trafnie zauważyła, że automatyzm takiego wykluczenia może odnieść skutki odwrotne od zamierzonych. CCBE właśnie powinno podejmować działania, aby wspierać adwokatów rosyjskich i dawać im odpowiednie instrumentarium na płaszczyźnie międzynarodowej.

Karine Metayer przedstawiła propozycje na temat organizacji Europejskiego Dnia Prawnika 2022 planowany na 25 października. Tematem przewodnim w tym roku będzie motto: *„Uczynić aby prawo przetrwało w czasach wojny, rola prawników”*.

Jacques Taquet przedstawił dokument w postaci projektu wystąpienia CCBE dotyczącego stawek podatku VAT na usługi prawnicze. CCBE postuluje, aby włączyć niektóre usługi prawnicze w katalog

spraw objętych niższą stawką podatku VAT. W szczególności CCBE postuluje obniżenie stawki VAT na usługi prawnicze świadczone osobom indywidualnym. Dokument przyjęto.

Nathan Roosbeek przedstawił dokument nt. wewnętrznych procedur do ustanowienia rekomendacji Komitetu Praw Człowieka do nagrody praw człowieka CCBE.

Zaprezentowano następnie film promocyjny o CCBE pt. „CCBE – głos europejskich prawników”. Wszystkie delegacje jednogłośnie zatwierdziły go do dalszej dystrybucji i wykorzystania.

W kolejnym punkcie porządku obrad mec. P. Kamil Rosiak, przewodniczący Stałej Delegacji CCBE przy Trybunale Sprawiedliwości, Sądzie UE oraz Trybunale EFTA przedstawił projekt pisma do Prezesa TSUE w sprawie:

- wstępnych spostrzeżeń CCBE nt. przygotowywanych zmian w regulaminie Sądu UE, w szczególności dotyczących organizacji rozpraw online i rozpraw hybrydowych oraz ochrony danych osobowych osób fizycznych, które są stronami postępowania przed sądami unijnymi, poprzez automatyczną anonimizację ich danych,

- rozwoju „Zintegrowanego Zarządzania Sprawami (SIGA)”, oraz

- planowanego rozpoczęcia internetowej transmisji rozpraw (web streaming) w najważniejszych sprawach rozpoznawanych przez TSUE.

Następnie dyskutowano nad wnioskiem ABA – Azerbejdżańskiej Rady Adwokackiej o członkostwo w CCBE. Roman Zavrsek zaprezentował historię wniosku i opisał całe kalendarium wydarzeń, wraz z wyszczególnieniem uchybień, jakie ABA w przeciągu ostatnich lat kolejno eliminowała. Mec. Ślăzak zabrała głos wspierając starania ABA o członkostwo w CCBE, wskazując ich spore zaangażowanie w proces akcesyjny do CCBE i silną determinację we wprowadzaniu zmian sugerowanych przez CCBE. Stwierdziła, że członkostwo ABA w CCBE może właśnie pomóc azerbejdżańskim prawnikom w promowaniu wartości europejskich. Decyzja zostanie podjęta na Sesji Plenarnej CCBE po szczegółowej dyskusji.

Po wyczerpaniu agendy James MacGuill zakończył obrady.

Kolejne posiedzenie Komitetu Sterującego
zaplanowano na 13 maja w Dublinie.

Adw. Bartosz Grohman

